



Tokwa ti a masséka

N° 01 du 11 au 25 novembre 2010

I yeke zowa, nga kussala so é yeke sala

A londo na ngu saké oussè na baléoko (2010) ti si na ngu saké oussè na baléoko na oko (2011), a yeke ngu ti a mosseka na ndo ti dunia mobimba

« Na ndémbé so é yekè zi yanga ti ngu ti a mosséka na ndo ti dunia mobimba, a yeke nzoni é inga nga é sala mantanga ti a nzoni yé ti tâ tene nga na ti mbilibili so a masséka a lingbi ti mu na dunia.

A yeke nzoni é sala ngangu ti mu passa na a masséka ti sala tene ti yé so ala yé na ndo ti maïngo kodro, ti a porosso nga na ndo ti a kamba ti kussala so a yeke lekere kekereke ti ala na ti é nga. »

M. Ban Ki-moon, kota wa kwa sou ti béndo ti guigui, a sala tene so na langou baléoko na ussè (12) ti nzè ti août ti ngu saké oussè na baléoko (2010), na ngoi ti zingo yanga ti ngu ti a mosseka na ndo ti dunia mobimba (2010-2011)

Tokwa ti a masséka !

Yeke yeke é yeke tamboula na ndo ti légé ti ngu ti a mosseka na ndo ti dunia mobimba !

A masséka ti a ndo ndé ndé a londo ti sala tene ti a kussala so ala yeke sala ti ga na siriri, na nzoni porosso tene ti azo kwè nga na maïngo kodro.

A masséka ti bungbi ti ATD Quart Monde na dunia mobimba a londo nga ti sala a kussala ndé ndé ti sala na mantanga ti ngu ti a mosseka so.

Tokwa ti a masséka a yeke « Mbéti so a tô na azo so a yé ti sala songo na popo ti ala » ; a yeke a masséka ti bungbi ti ATD Quart Monde ti Béafrika si a to ndani, ti tene ala kangbi a ndara na popo ti ala na a mba ti ala masséka nga na a wa gosinga ndali ti matanga ti ngu ti a mosseka, so Béndo ti guigui (ONU) a zia na gbè ti mama tene so : « é pika patara nga é ma tere na popo ti é ».

Ti Béndo ti guigui, ngu ti a masséka so a ba guigui ti tene é sala kussala ti maï na siriri, na kpéngou ndia ti nènè ti azo nga na mungo maboko na popo ti azo, ti a mara, a da nzapa nga na a kodro.

Ti tondani na ussè yénga ti nzè ti novembre ti ngu saké oussè na baléoko (2010) ti si na kozo ndambo ti nzè ti janvier ti ngu saké oussè na baléoko na oko (2011), tokwa ti a masséka a yé ti siguigui na mbéni tene ti gbungo li so na tere ni a masséka a lingbi ti ga na gbungoli ti ala nga ti kangbi a tene ti dunia ti ala.



Photo ATD-Quant-Monde

E yeke a-masseka ti be-afrika, é mou tere ti é ti sara koussala na ala so ayeke na ya ti pono

« Mbi da be ti mbi na a wa yongo kougba na poussou, so ayeke goue yongoro na kilometere baleokou (50 km) ti vo keke ti wa. Mbi yeke ba ala. Mbi sara nzala ti mou maboko na ala. Fade mbi sara gne, mbi so mbi yeke na ngangou oko pepe ? A nzerè na mbi pepe.

Mbi da be ti mbi na mbeni masseka wali so a yeke na kpale. Lakoue, ata na la yenga, lo yeke goue na ngonda ti gui keke ti wa, tongasso ape , lo yeke na ye ti mou na a-molengue ti lo pepe.

A-molengue ti lo aye ti ga ti sara koussala na e legue oko , mè ala yeke na mbéto gbanga ti so fade azo a ba atene ala yu bongo nzoni pepe. Mara ti bango ndo so a nzerè na ala pepe.

Mbi da be ti mbi na mbeni koli so ayéke sara koua ti da na ndo ti azo . Azo a zonga lo ngbanga ti so lo yeke sara koua ti a-wali. Mbi ounda lo mbi tene, a tene tongaso a zia ngia na bé ti lo? Lo tene na mbi : « A keke na a oto a yeke , ti mbi , mbi yeke tongana na la, tongana mbi yé ti londo ti hon ndo ti a-keke na a-oto, mbi yeke londo biani ! »

Mbi da be ti mbi na mbeni sewa ti vaka ti mbi. A-molengue ti sewa so ayeke goue na da mbeti pepe. Mama ti sewa so ayeke na kobela. Lo wouponon mingui. Zo ti mou maboko na lo ti wara yoro nga ti goué na danganga ayeke pepe. Na mbéni la, kota molengue ti lo ti wali anzi yé ti mbeni zo. Ala gbou lo nga ala pika lo.

Mbi da be ti mbi na a-molengue so ayeke na be ti legue. Fa ni mingui, azo a inga a ngangu so ala yeke sala ti ngba na fini pepe. A-mbeni agoue ti kanga a-dou na ndo ti a legue ti gbata ti bangui nga ala yoro maboko na azo ti tene a mou kete faranga na ala tene ti ngangou koussala so. Fani mingui, azo a inga nzoni gboungoli ti ala na ndo ti sewa ti ala, nga na ndo ti dunia ti ala ti kekereke pepe. »

Fani mingui na ya ti a kpale, é yé ti kanga tere ti é ti duti é oko ! Tongana zo a duti lo oko tongasso, a mbéni zo a fa gbanga a tene so zo ti kion, a mbéni nga na tene lo yé ti sara ngangu ti sala kussala pepe ! Na tapandé ni, a mbéni kota zo a tene : « Na tango ti é hando a yeke tongasso pepe, a masséka ti laso a lingbi ti ba nzoni kekereke pepe » ! Ndali ni, légé a kanga na kussala ti é nga na a ngangu ti é, gbanga ti kamene, mbéto, a sioni bango ndo,...

E yé ti fa é tene é yeke : « ngangou » ! Tongana é sala mbéto pepe, é lingbi ti futi kamene, mbéto nga na a sioni bango ndo. Na tanpandé ni, mingui na popo ti é a kè ndia ti ala so a yé ti sala kussala pepe ti ku ti wara yé sengué sengué, ala yeke sala ngangu na ya ti dunia ti ala ti wara yé na gbiki ti li ti ala. Ala inga a tene yere a lingbi ti kara zo pepe, zo alingbi ti kinda lo.

E ye ti fa é tene é yeke a masséka so a yé da ti gbu kussala ti ala ti laso nga ti kekereke na ya ti kodro : « masseka a yeke kekereke ti kodro ». E yé ti fa é tene a masséka so a yé da a tene séwa a yeke gonda ti kodro, a masséka so a yé ti lu gonda ti kussala ti ala nga na ngangu ti ala na ya ti séwa nga na ya ti kodro ti ala. E yé ti fa é tene é yeke a masséka so a yé da a tene nzoni yé a lingbi ti ba guigui ! E yé ti ga nduru na ala so a yeke na ya ti pono, gbanga ti so dunia ti ala nga a lingbi ti ga nzoni a hon ti kozo a lingbi na ndia ti nènè ti zo.

Sangô ti a ndéko ti dunia

« E BUNGBI TERE NDALI TI A TANGANI! »

Kota tengbingo tere ti a masséka ti Afrika, na Bangui (Béafrika), a londo na langou ota (03) ti unzi na langou miambé (08) ti nzè ti janvier ti ngu saké oussè na baléoko na oko (2011).

« A masséka ti Afrika a yeke téngbi tere ti manda yé nga ti kpéngba kussala so ala yeke sala ti mu maboko na a vaka ti ala »

A masséka balé omènè (60) a yeke ga na téngbingo tere so, na popo ti ala a mbéni a ga na iri ti a mbéni kodro ti Afrika tongana : (Sénégal, Burkina faso, Mali, RD congo, Cameroun, Tanzanie).

E yeke zo wa ?

Bungbi ti ATD Quart Monde a yeke tiri bira ndali ti a ndia ti nènè ti zo, yé so lo yeke gui a yeke ti tene a wa yere a wara nènè ti ala ti zo nga ti maï na légé ti tumba kota yere. Lo yeke sala a pialo maboko na maboko na azo so a yeke na ya ti yere ; lo yeke mu wango na ndo ti nzoni duti ti monlengué ti kodro nga ti tene kussala ti porosso a maï ; lo yé pikango patara nga na mango tere na popo ti azo ndé ndé so a yeke sala kussala ti tene kodro a maï. Na ya ti a kussala ti lo kwè, a kota kodé ni a yeke ussè : Gbungoli nga na salango kussala légé oko na kota wa yere. E tumba mbéni zo oko pepe.

ATD Quart Monde a yeke kota bungbi so a sala kwa na gbè ti governa pepe, ti ga na ya bungbi so a ba tene ti da nzapa nga na tene ti porosso pepe. Bwa Joseph Wresinski a sigui na bungbi so na ngu saki oko gbango gombéya na baléoku na mbassambala. Na ndémbé so, lo yeke sala kussala na ya ti a kodro ti Afrika baléota (30), na Amerika ti Tô (nord) nga na dô (sud), na Océan indien, na Asie nga na Poto (Europe).